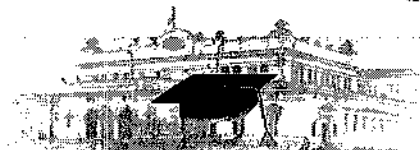

№ 158

СТУДЕНТСКА ПРОГРАМА ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Студентска програма за законодателни проучвания

София 1000, пл. Ал. Батенберг №1;
тел.: (+359 2) 9392140; (+359 2) 9393487; факс: (+359 2) 9803268; e-mail: students@parliament.bg
Web page: <http://www2.parliament.bg/students/>

ЗАКОНОДАТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ

Тема

АНАЛИЗ НА СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС В ЧАСТТА „ОСИНОВЯВАНЕ”

София, юни 2010 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Тема: АНАЛИЗ НА СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС В ЧАСТТА „ОСИНОВЯВАНЕ”

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Комисия по образованието, науката и въпросите на децата, младежта и спорта - председател: Огнян Стоичков

ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

- Десислава Абрашева
- Добрин Згуров
- Елица Йорданова

Научен ръководител: доц. Велина Тодорова

Координатори: Евгения Попова и Здравка Христова

София, юни 2010 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Резюме	I-III
2. Раздел I, Условия за осиновяване; Раздел III, Действие на осиновяването	1
3. Раздел II, Допускане на осиновяването	7
4. Раздел IV, Прекратяване на осиновяването	17
5. Раздел V, Особени правила при международно осиновяване	19

РЕЗЮМЕ

Материята, уреждаща въпросите по прекратяване на осиновяването в действащия семеен кодекс не е претърпяла почти никакви изменения в сравнение с уредбата на СК' 85. Прави впечатление множеството основания за прекратяване на осиновяването, формулирани от българския законодател. В сравнение, повечето законодателства на западноевропейски държави предвиждат прекратяването като извънредна мярка, която да бъде използвана при краен случай.

Що се отнася до законовата уредба на международното осиновяване, очевидно е желанието на законодателя да приведе нормите на националното ни законодателство, свързани с международното осиновяване в съответствие с разпоредбите на международното право, уреждащо тази материя и по-конкретно – с Хагската конвенция от 1993. Действащият СК дава много по - детайлна уредба на международното осиновяване в сравнение със СК'85. Една от основните разлики е включването на обичайното местопребиваване на осиновявания като критерий при международно осиновяване.

В частта *Условия за осиновяване* се наблюдава улесняване процедурата по осиновяване, както и по-добра защита правата на детето. Самата част за осиновяването е по-систематизирана, по-подредена и внасяща известни уточнения.

Значителна промяна в СК/09 са текстовете по чл.77 ал.2 и ал.3. Те внасят уточнения по въпроса за предимството при родствената връзка.

Напредък в новия СК се наблюдава и в чл.82 ал.3, където вече не се изисква вписване при осиновяване от настойник или попечител или от семейство на роднини или близки, при които детето е настанено по съдебен ред съгласно Закона за закрила на детето.

Друга насока, в която се облекчава процедурата при СК/09 е отсъствието на производство пред съда за вписване в регистъра, което създава значителни улеснения при процедурата по осиновяването.

В тази част се внасят уточнения по въпроса за предимството на родствената връзка с оглед интересите на детето.

Тук би могло да се помисли за съкращаването на процедурата по вписване в регистъра на осиновявания, която от чл.18-21 Наредба на МТСП прави впечатление с дългата процедура.

По отношение на частта *Действие на осиновяването* няма значителни промени в новия СК.

По чл.61 СК/85 и чл.100 СК/09 би могъл да бъде добавен текст, както например в Канада и Чехия, с който се защитава интересите на детето в по-голяма степен, постановявайки, че осиновяването е непрекътаемо и не подлежи на отмяна.

Новост при СК/09, направена в интерес на детето, е чл.102 ал. 2, според която „рождените родители дължат издръжка, ако осиновителят е в невъзможност да я дава“.

По отношение на смяната на фамилията на осиновеният би могло да се помисли за отделен регламент, който да бъде изрично включен в частта „Пълно осиновяване“, както се регламентира в редица държави като Белгия, Канада, Франция и др. В българското законодателство този въпрос е уреден в чл 18 на ЗГР.

Промените в новия Семейен кодекс в тези две части са актуални, съобразени с нуждите на детето и значително улесняващи процедурата по осиновяването. Но въпреки промените процедурата по осиновяване в България все още е тромава и би могло да се помисли още в насока ускоряване на процедурите в Раздел I Условия за осиновяване и Раздел III Действие на осиновяването.

Несъмнено с приемането на новия Семейен кодекс България прави крачка напред по въпроса с осиновяването, като е представена една по конкретизирана и прецизирана правна уредба с по - точен изказ, с въвеждане на нови моменти по определени въпроси - увеличени са някои срокове и са намалени други с цел оптимизиране на процеса по осиновяване, неговото облекчаване и най- вече поради спазване интересите и правата на детето. Много по - добра последователност се открива в подредбата на отделните разпоредби от новия кодекс, по - ясно и конкретно е отразена процедурата по осиновяване.

Българското законодателство значително се припокрива със законодателството на повечето европейски държави и значително се разминава със законодателството специално на Великобритания. Там изключително социално е погледнато на въпроса за осиновяването. Докато в България са регламентирани предимно реда, условията, процедурите, по осиновяване, то в Англия се набляга на социалната насоченост на политиката по осиновяване и отглеждане на децата, на техните нужди. В английското законодателство акцент е поставен не върху самата процедура по осиновяване, тя по-скоро се приема като формална нужда, за да се осигури необходимият добър живот на

едно дете без родители. Ударение е поставено на добрия живот на детето в новото му семейство и изграждане на специална връзка между него и осиновителя.

Много хубав пример може да се вземе от Англия като се създаде и поддържа база данни в единен интернет сайт. В него може да се съдържат данни както за процедурата по осиновяване, за домовете, така и за децата, пребиваващи в тях, тесен профил на детето. По този начин хората, които искат да осиновят дете могат да бъдат изцяло информирани и запознати с процеса.

България	<p>Правна уредба Семеен кодекс, Глава 8 - Осиновяване,</p> <p>Раздел I, Условия за осиновяване</p> <p>Раздел III, Действие на осиновяването</p>	
Разпоредби	<p>Семеен кодекс, от 1985 г. , отменен Глава VI чл. 49 – чл.53е; чл.61 – чл.63а</p>	<p>Семеен кодекс, в сила от 01.10.2009 г. Раздел I, Условия за осиновяване чл. 77 – чл.88; чл.100 – чл. 105 уредбата, за разлика от отменения СК е систематично обособена в раздел.</p>
Възраст на осиновявания	чл.49СК/85 - за да бъде едно лице осиновено, при подаване на молбата за осиновяване, трябва да не е навършило осемнадесет години.	чл.77СК/09 - за да бъде едно лице осиновено, при подаване на молбата за осиновяване, трябва да не е навършило осемнадесет години.
<p>Предимство при родствена връзка чл. 53а СК/85</p> <p>Осиновяван чл. 77 СК/09</p>	<p>В двата СК се урежда осиновяването на близнаци – осиновяват се заедно.</p> <p>Липсва подобна разпоредба</p>	<p>Разпоредбата е развита в интерес на детето: чл.77 ал.2: по изключение близнаците могат да бъдат осиновявани поотделно, „ако в продължение на 6 месеца от вписването в регистъра по чл. 83 не са могли да бъдат осиновени заедно и ако интересите им налагат това”.</p> <p>Друга новела в действащия СК е ал.3 на същия чл.77, с която се урежда и осиновяването на братя и сестри: „Братя и сестри се осиновяват заедно, ако имат емоционална връзка по между си”.</p>

<p>Регистри на деца за пълно осиновяване чл.83 СК/09</p>	<p>В чл.53в, ал.2 подробно се изброява информацията, която съдържа регистърът за всяко дете.</p>	<p>ниво. Целта е ускоряване на осиновяването чрез по-широк достъп до децата от всички РДСП. Чл.83, ал.1: Агенцията за социално подпомагане поддържа Национална електронна информационна система за децата, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване. Такъв текст в действащия СК липсва. Прави се препращане към Наредба N: РД-07-01 от 29.09.2009г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване - уредбата е на ниво подзаконов нормативен акт.</p>
<p>Вписване в регистъра чл.53г. СК/85</p> <p>Вписване в регионалните регистри на децата за пълно осиновяване чл. 84 СК/09</p>	<p>Уредени са различни хипотези без да има системна връзка между тях: Ал. 1 – на дете, настанено в специализирана институция, чиито родители са дали съгласие за осиновяване или са неизвестни – по уведомление от директора на институтцията. Ал. 2 – на дете, настанено в приемно семейство или при други лица, чиито родители са дали съгласие за осиновяване или са неизвестни – по уведомление от ДСП до РДСП. Тези две хипотези изчерпват вписването на детето по административен ред. В останалите алинеи се урежда вписване по съдебен ред: Ал.3 – детето е настанено в специализирана</p>	<p>Хипотезите са систематизирани по признака – наличие или отсъствие на съгласие за осиновяване от родителя: Ал. 1 – за дете, настанено извън семейството – по уведомление от ДСП до РДСП.</p> <p>Ал. 2 - детето е настанено в специализирана институция по административен ред и родителят в срок от 6 месеца след датата на настаняването не е поискал промяна на мярката за закрила - по уведомление от ДСП до РДСП.</p> <p>Ал. 3 - по предложение на настойника и попечителя. Ал. 4 – по искане на детето, поставено под настойничество или попечителство. Ал. 5 – по искане на</p>

	<p>институция и не е потърсено в срок от 6 месеца от изтичане на срока на настаниването. (осиновяване без съгласие на родител) Ал. 4 – по предложение на настойника и попечителя. Ал.5 – по искане на родителите на детето.</p>	родителите на детето.
Производство пред съда за вписване в регистъра	Чл.53д СК/85 – урежда производството пред съд за вписване в регистъра.	Не е предвидено производство пред съда за вписване в регистъра, което значително облекчава процедурата по осиновяване.
Регистър на осиновяващи за пълно осиновяване	Чл. 57 б – РДСП водят регистри на лицата, които желаят да осиновят дете при пълно осиновяване.	<p>чл.85 - Създава се Национален регистър на осиновяващи за пълно осиновяване - Агенцията за социално подпомагане води Национален регистър на лицата, които желаят да осиновят дете при условията на пълно осиновяване. Вписването в регистъра се извършва от регионалните дирекции за социално подпомагане съгласно наредбата по чл. 83, ал. 3.</p> <p>Законът се стреми да ускори осиновяването като улесни намирането на подходящ осиновител за детето – търсенето ще е в национален, а не в регионален мащаб.</p>
Разрешение за вписване в регистър на осиновяващи за пълно осиновяване	Чл. 57а	<p>Чл. 86 - Разрешение за вписване в националния регистър на осиновяващи за пълно осиновяване, в които подробно се описват условията и начинът, както за вписване в регистрите на осиновяващия, така и редът за социално проучване на същия.</p> <p>Новите текстове в СК/09 дават възможност</p>

		по-прецизно и ясно да се регламентират условията по осиновяването, без то излишно да се утежнява.
Видове осиновяване (действие на осиновяването)	Липсва такава разпоредба	чл. 100 СК/09: Осиновяването може да бъде пълно или непълно.
Пълно осиновяване - задължително	чл.61, ал.1: посочени са предпоставките относно личността на осиновявания, които правят осиновяването задължително пълно	чл.100, ал.2: има мимални редакционни разлики в текста, този текст съответства напълно на смисъла и съдържанието на чл.61, ал.1 от СК/ 85 г.
Определяне на вида на осиновяването според волята на лицата, даващи съгласие	Чл.61, ал.2, изр. второ	чл.100, ал. 3 – редакционно подобрена разпоредба, съответстваща на съдържанието на ал.2, чл. 61 СК / 85 г.: В останалите случаи осиновяването може да бъде пълно или непълно. Видът се определя от лицата, чието съгласие се изисква по чл. 89.
Непълно осиновяване	чл. 62	чл.102 – подобрена редакция, съответстваща по съдържанието си на чл.62 СК/85 г. Различното в СК/09 е допълнението в чл. 102, ал.2, според което „рождените родители дължат издръжка, ако осиновителят е в невъзможност да я дава”.
Осиновяване от съпруг на родител	чл. 63	чл.103, няма разлика в основния текст; прави се допълнение в чл. 103, ал.2 с цел уточняване и конкретизиране на действията при вписване на обстоятелството в Акта за раждане: в съществуващия акт за раждане на детето, наред с данните за рождения родител, с когото отношенията се запазват, се вписват и данните на осиновителя.

Изводи – раздели: Условия за осиновяване и Действие на осиновяването.

1. Семейният кодекс от 2009г. внася промени в частта за осиновяването (глава осма). Повечето от тях са насочени към улесняване процедурата по осиновяване, както и към по-добра защита правата на детето. Тази част от Семейния кодекс е по-добре структурирана, по-добре систематизирана, а част от детайлите в регистърното производство се уреждат на ниво подзаконова уредба.
2. В новия СК е отменено производство пред съда за вписване в регистъра на деца за пълно осиновяване, което създава значителни улеснения и ускорява процедурата по осиновяването.
3. Нова е уредбата на Национална електронна информационна система за деца и Национален регистър на осиновяващи.
4. Нова е уредбата, с която се облекчава осиновяването в семейството на детето по произход – без да се иска преминаване през регистърното производство.
5. Новост в СК/09, е разпоредбата на чл. 102 ал. 2, според която „рождените родители дължат издръжка, ако осиновителят е в невъзможност да я дава”.
6. Уточнения в новия СК се правят и с нормите на чл.101, ал.2 и чл.103 ал.2, с което се улеснява работата на органите по гражданската регистрация на лицата при вписване на обстоятелства, свързани с осиновяването.

България	Правна уредба Семеен кодекс, Глава 8 - Осиновяване, Раздел II, Допускане на осиновяването
----------	---

Раздел II - Допускане на осиновяването

Източници	Семеен кодекс от 1985г., отменен Семеен кодекс, в сила от 01.10.2009
Съгласие за осиновяване- чл.89 (стар кодекс- чл.54)	Срокът за даване на съгласие за осиновяване от майката е увеличен от 14 на 30 дни най- рано след раждането. Съгласие на лицата по стария кодекс не се изисква при три хипотези: - ако те са малолетни; - поставени под запрещение; - ако постоянният им адрес е неизвестен. В новия кодекс една от хипотезите отпада – „ако постоянният адрес на тези лица е неизвестен”. Конкретизирана е разпоредбата в новия кодекс относно разясняването на последиците от допускане на осиновяването преди даване на съгласие на лицата, посочени в ал.1- при пълно осиновяване дирекция „Социално подпомагане” разяснява на лицата, а при непълно- разяснява съдът.
Мнение за осиновяване- чл.90 (стар кодекс- чл.55)	Според стария кодекс се изслушва детето, при условия, които са отразени в чл.15 от Закона за закрила на детето- то трябва да е навършило 10-годишна възраст, освен ако изслушването би навредило на неговите интереси. По новия кодекс разпоредбата има същото съдържание.
Форма на съгласието и на мнението- чл.91 (стар кодекс- чл.56)	Разпоредбите, съдържащи се в този текст на кодекса, включват препращане към чл.89 и чл.90, за да се избегне изброяването като в стария кодекс на всички лица, които трябва да дадат съгласие и мнение за осиновяване. Чак на второ място идва регламентацията относно съгласието на осиновявания, като текстът на разпоредбата е леко изменен и по този начин конкретизиран и прецизиран. Отпада третата разпоредба за даване на писмено съгласие при пълно осиновяване, за което има изискване да е във форма по образец, утвърден от министъра на правосъдието. Вместо това идва нова разпоредба, която определя при пълно

	осиновяване, че когато родителят дава мнението си лично, той и осиновяващият се изслушват в отделни заседания, освен при наличие на хипотезата, определена в чл. 82 ал.2.
Оттегляне на предварително дадено съгласие- чл.92 (стар кодекс- чл.56а)	Текстът на разпоредбата е изменен с цел по добър изказ, като основната идея от съдържанието му е запазена. Определено е, че копие от заявлението трябва да се подава до регионалната дирекция за социално подпомагане.
Осиновяване без съгласие на родителя- чл.93 (стар кодекс- чл.57)	<p>По ал. 1 възможността е същата, както по стария СК.</p> <p>Ал. 2 от тази разпоредба е изцяло нова.</p> <p>Регламентирана е възможността детето да бъде осиновено без съгласие на родителя, ако са налице две кумулативно свързани условия:</p> <p>1/детето е настанено в специализирана институция по административен ред;</p> <p>2/родителят в срок до 6 месеца от датата на това настаняване без основателна причина не е поискал:</p> <p>а/ прекратяване на настаняването или</p> <p>б/ промяна на мярката и връщане на детето в своето семейство или настаняването му в семейство на роднини или близки по реда на Закона за закрила на детето.</p> <p>Тези искания на родителя могат да се предприемат:</p> <ul style="list-style-type: none"> - по административен ред (пред Дирекция „Социално подпомагане”, извършила настаняването) или - пред съда - в производството по настаняване на детето по съдебен ред, което следва административното настаняване (което е временно според Закона за закрила на детето). <p>Промяната е в следното:</p> <ul style="list-style-type: none"> - по отменения СК, родителят трябваше да осигури вземане на детето от специализираната институция в 6 месечен срок от момента на изтичане на крайния срок за настаняване на детето — а сега от началния момент на настаняването. - законът изискваше родителят просто да е потърсил детето си, което не беше категорично изискване родителят да е прекратила настаняването в институцията, което е целта на новата разпоредба. - отпада възможността родителят да бъде призован и изслушан пред съда.

<p>Съвет по осиновяване- чл.94 (стар кодекс- чл.57в)</p>	<p>Уредбата относно структурата и функционирането на Съвета по осиновяване е разширена и подобрена.</p> <p>В отделна ал.3 е регламентирано определянето на постоянни заместници на членовете на Съвета, което се осъществява от органите по ал.2.</p> <p>Конкретизира се организацията на дейността на Съвета, който:</p> <ul style="list-style-type: none"> -заседава ежеседмично; - решенията се приемат с явно гласуване; -необходимото мнозинство е не по- малко от 2/3 от състава на Съвета. <p>Отделна ал.7 регламентира, че министърът на труда и социалната политика определя размера на възнаграждението на председателя и членовете на Съвета по осиновяване за участието им във всяко заседание.</p> <p>Новият текст включва предимно уредба на организацията и дейността на Съвета, докато в старата разпоредба се набляга на самата процедура по определяне на подходящ осиновител, уведомяването му и изпращането на съгласие или отказ от негова страна, както и липсата на предприето от него действие, т.е. уредените от стария кодекс норми за определяне на осиновител излизат извън обхвата на организационната уредба на Съвета по осиновяване, поради което в новия кодекс те са регламентирани в отделна разпоредба.</p>
<p>Определяне на осиновяващ за пълно осиновяване- чл.95 (стар кодекс- чл.57в, ал.3-9)</p>	<p>Нормите по този въпрос са уредени в нов, самостоятелно обособен член на Семейния кодекс.</p> <p>Въведен е срок от един месец от вписване на детето в Регистъра, в който Съветът по осиновяване определя подходящи осиновители, като се взимат предвид някои обстоятелства, посочени в разпоредбата:</p> <ul style="list-style-type: none"> -поредността на вписване на осиновяващите в регистъра; -изразени от тях предпочитания; -въпреки задълженията за зачитане първо правата и интересите на детето, залегнали в множество и различни международни актове като например Конвенцията за осиновяване на Съвета на Европа, обстоятелствата от значение за интереса на детето са поставени на последно място от българския законодател при определянето на подходящ осиновяващ. <p>Предвидена е една нова възможност, отделно от регламентираната в ал.1, според която Съветът по осиновяване може да определи като осиновител</p>

Приложно поле на уредбата- чл.99	лице, което отговаря на три кумулативно свързани условия: 1/осъществява приемна грижа; 2/ вписано е в регистъра по чл.85; 3/ полагало е грижи за детето не по- малко от една година от настаняването му за отглеждане в семейството.
	Следващите няколко текста- ал.3-6 относно процедурата по уведомяване на първия подходящ осиновяващ, подаването на молба за осиновяване от него, писмен отказ на предложението или неподаване на посочената молба в срок, са по- ясно и кратко написани от смислова гледна точка в сравнение със стария кодекс.
Подсъдност- чл.96 (стар кодекс- чл.58)	Определен е начинът за подаване на молба, като има разграничаване за пълно и непълно осиновяване. Регламентирана е процедурата за подаване на молбата за пълно осиновяване - чрез регионалната дирекция за социално подпомагане, чийто Съвет по осиновяване е определил осиновяващия. Освен осиновяващия са посочени и други възможни алтернативни податели на молбата за осиновяване, включително и осиновяваният, ако е навършил 14 години. При непълното осиновяване молбата се подава от осиновяващия до окръжния съд по постоянен адрес на молителя.
Решение по искането за осиновяване- чл.97 (стар кодекс- чл.59)	Въведен е 14-дневен срок от постъпването на молбата, в рамките на който окръжният съд трябва да я разгледа при закрити врата. При пълно осиновяване се въвежда изслушване на доклада на дирекция „Социално подпомагане” от съда и събиране на доказателства по ГПК. Новост е, че влязлото в сила решение се изпраща служебно освен на общината по постоянния адрес на осиновителя и на Агенцията за социално подпомагане. Когато осиновителят е чужденец, решението се изпраща освен на Столична община и на Министерството на правосъдието.
Обжалване на решението- чл.98 (стар кодекс- чл.60)	Освен посочените в стария кодекс лица, които имат право да обжалват решението по искане за осиновяване, прокурорът също има това право, като срокът за това е увеличен на 14 дни след съобщаване на решението. Изрично е посочено, че осиновяваният може да обжалва лично, ако е навършил 14 години.

Несъмнено с приемането на новия Семейен кодекс България прави крачка напред с уредбата на осиновяването, като е приета една по конкретизирана и прецизирана правна уредба с по - точен изказ, с въвеждане на нови моменти по определени въпроси - увеличени са някои срокове и са намалени други с цел оптимизиране на процеса по осиновяване, неговото облекчаване и най-вече за защита интересите и правата на детето. Много по - добра последователност се открива в подредбата на отделните разпоредби от новия кодекс, по - ясно и конкретно е отразена процедурата по осиновяване.

Наблюдава се значително подобие между българското законодателство и законодателството на повечето европейски държави по осиновяването. Съществени разлики се откриват обаче между законодателството на България и Великобритания.

Докато в България са регламентирани предимно реда, условията, процедурите, по осиновяване, то в Англия се набляга на социалната насоченост на политиката по осиновяване и отглеждане на децата, на техните нужди. В английското законодателство акцент е поставен не върху самата процедура по осиновяване, тя по - скоро се приема като формална нужда, за да се осигури необходимият добър живот на едно дете без родители. Ударение е поставено върху добрия живот на детето в новото му семейство и изграждане на специална връзка между него и осиновителя.

Съществува Британска организация по осиновяване и отглеждане. Нейната цел е доброто отглеждане и възпитанието на детето, като за постигането ѝ организацията работи активно за повишаване на осведомеността на родителите, осиновителите, професионалистите и на обществото по различни въпроси на отглеждането на детето.

Интересни са например, серията от брошури, създадени да осигурят най-новата информация от закона и практиката на професионалистите в отглеждането на деца. Някои от изданията са – Децата и тютюнопушенето; Настаняването на деца в семейства, които притежават куче; Оценка на осиновители, които са лесбийки или гейове и всички предизвикателства, които могат да възникват в процеса на оценяването им; Намаляване на риска за деца, настанени в семейства, в които се пуши, при което те стават пасивни пушачи. Всички тези брошури могат да се закупят срещу минимално заплащане или да се ползват безплатно от членовете на тази организация.

При проучването на родителите на първо място са интересите на детето, изключително важна е връзката между осиновителя и осиновявания, като трябва да се вземат предвид всички нужди и качества на детето, неговите възгледи и от гледна точка на тази информация да се направи най- добрият избор на осиновител. При избора на основител първоначално се търсят лица от географската област, където живее детето, за да се избегне нуждата от смяна на обстановка, училище, приятели, социални контакти.

Като модерно информационно общество в Англия значително се разчита на интернет и разпространяваната чрез него информация във връзка с намирането на осиновител и на разпространяване на методи за добра грижа на осиновения. Популярен метод за намиране на семейства е даване на цялостна характеристика на детето във вестник или на уебсайт с надеждата, че по- голям кръг от хора има достъп до тази информация и потенциален осиновител ще прояви интерес да осинови определено дете или деца с родствена връзка.

В Англия е създадена Национална организация по осиновяването. Тя поддържа най- популярния в областта на осиновяването уеб сайт, в който се съдържа цялата информация, засягаща различни аспекти от процеса по осиновяване. В основни линии са посочени аспекти от английското законодателство в областта на осиновяването, с които трябва като за начало да бъде запознат желаещият осиновител. Разяснено е какви хора могат да осиновяват, като тук е подходено изключително либерално - не само двойки в брак или живеещи без брак, но и двойки от лесбийки или гейове, а също и само лице. Дадени са отговори на често задавани въпроси, свързани с това колко дълго ще продължи процеса на одобряване на един кандидат за осиновител. Представени са отговори на въпроси, които в нашето законодателство не са засегнати, но английското право ги е приело за важни при осиновяването на дете - какво няма да бъде взето под внимание при разглеждане на кандидатурата на евентуален осиновител - сексуалност, религия, семейно положение, финансово състояние, обстоятелството, че живее на квартира. Подробно са обяснени случаите, в които може да има забавяне на разглеждането на кандидатурата на евентуален родител, защо кандидатурата може да не бъде придвижвана напред и поради какви причини може да бъде отхвърлена.

Подробно е обяснен процесът на оценяване на кандидата, който преминава през четири етапа, както е разяснено и самото взимане на окончателното решение, като е посочено от какви хора се състои експертната група, взела решението. Цялата информация по тези въпроси е изключително добре подбрана, прецизирана, синтезирана, подредена и предоставена за ползване на кандидата за осиновител чрез един единствен източник - уеб сайт.

За още по-голямо улеснение на кандидатите на същия този сайт е качен формуляр за регистрация, в който те трябва да отбележат основна информация за себе си. След като този формуляр за регистрация бъде попълнен и изпратен, администраторите на сайта ще го препратят на агенция по осиновяване, която набира кандидати за осиновители и това ще е агенция, която се намира в областта, където кандидатът според посочената от него информация живее, като тази агенция ще се свърже с него. Изрично е споменато, че информацията ще бъде защитена и ще се ползва само за нужди във връзка с осиновяването.

Поместена е информация относно местните и регионални агенции по осиновяване - техните адреси, телефони за връзка, уеб - сайтове. Създадена е дори търсачка, чрез която да се намира информация за агенция по осиновяване в областта, където живее кандидата, като търсенето се осъществява единствено чрез въвеждане на неговия пощенски код.

Най - интересният подход, използван в Англия за намиране на осиновител за дете, е представянето на това дете в уеб - сайт или вестник. Сайтът на Националната организация по осиновяване прилага този подход, като представя профили на различни деца - тяхна снимка, име, възраст, националност, предпочитана локация за настаняване, кратко представяне на детето, лице и телефон за връзка с това лице, ако кандидат-осиновител прояви интерес. Освен това тази организация е създала още няколко сайта, съдържащи подобна информация за деца от различни области, в които са поместени търсачки за търсене на дете по определени предпочитания на осиновителя. Тъй като сайтът предлага информация само за осиновяване на територията на Англия, е предвиден линк, който препраща към друг сайт при желание за международно осиновяване.

Изключително полезно се оказва създаването на подобен централизиран сайт, съдържащ всичката информация, събрана на едно място и необходима за бъдещ осиновител и същевременно информация за деца, за които се търсят приемни семейства или родители.

Преди самото осиновяване е добре да се проведе консултация с адвокат в тази област, а разглеждането на производството по осиновяване в съда обикновено е изключително кратък процес, като към осиновяващия и детето, ако е достатъчно голямо, могат да бъдат зададени въпроси и решението за отказ или разрешаване на осиновяването се постановява на момента.

Поради това, че детето с неговите интереси и нужди е на първо място в процеса на осиновяване, широката социална политика в Англия е изцяло в негова подкрепа - държавата предлага финансова подкрепа чрез периодично отпускане на суми. Детските помощи (child benefits) представляват освободено от данъци плащане, което може да се изплаща веднъж на 4 седмици или веднъж седмично, като размерът е различен за различните деца. Условието, при които осиновител може да получава детски помощи са да живее в Англия и да е осиновил дете. Още в процеса на осиновяване е важно да се кандидатства за детски помощи възможно най-скоро. Не е необходимо да се изчаква процесът по осиновяване да е окончателно приключил, за да се кандидатства и освен това при определени обстоятелства може на осиновяващия да бъде позволено да получи помощи и за период от време преди осиновяването да е станало факт. Националността на детето не е от значение за получаването на детски помощи.

Периодични плащания при осиновяване могат да се правят при определени обстоятелства, когато се счита, че осиновяването иначе не би било възможно. Тези обстоятелства и размерът на финансовата подкрепа са предвидени в Правила за предоставяне на подкрепа при осиновяване (2005 г.). Според този акт обстоятелствата, при които се плаща финансова подкрепа за осиновител, са:

1/ когато това е необходимо, за да е сигурно, че осиновителят може да се грижи за детето;

2/ когато детето се нуждае от специална грижа, която изисква изразходване на ресурси поради заболяване, инвалидност, емоционални затруднения или продължило в миналото малтретиране и пренебрегване;

3/ когато е необходимо властите да направят някаква специална подредба с цел улесняване настаняването на детето, което се изисква поради определена възраст или етнически произход на осиновения;

4/когато такава подкрепа е нужна, за да се посрещнат постоянно повтарящи се разходи във връзка с пътуване на детето с цел посещение на лице, с което има родствана връзка;

5/ възможно е плащане при решение на местните власти в следните случаи- за покриване на разходи и такси в съда във връзка с процеса по осиновяване; за разходи във връзка с уреждане и осъществяване на срещата между осиновяващ и осиновител; разходи, свързани с осигуряване на нужното оборудване за отглеждане на дете, за неговото облекло и разходи по транспорт.

Финансовата подкрепа може да бъде периодично изплащана, когато трябва да се покриват еднотипни нужди на детето, свързани с повтарящи се разходи и във всички други случаи - еднократно плащане на парични средства по съгласие на местните власти и осиновителя. Парични средства могат да се отпускат и когато осиновителите се сблъскват с разходи, необходими за отглеждане на повече осиновени деца с роднинска връзка помежду си.

През 2003 г. са въведени законови плащания при осиновяване и законово плащане на бащинство, които се предоставят на двойки и единствен осиновител, осиновяващи дете в рамките на Обединеното Кралство. Правото за такова плащане е предвидено в Правила за законово плащане на бащинство и законово плащане при осиновяване (2002 г.), както и в Правила за сроковете и условията за ползване на законово плащане на бащинство и законово плащане при осиновяване и законово плащане за бащинство и законово плащане при осиновяване на седмична норма (2006 г.). Ако средният седмичен доход е 87 паунда или повече преди облагане с данък, законовото плащане при осиновяване се изплаща за максимум 39 седмици по 112.75 паунда или 90% от средния седмичен доход, ако той е по - малък.

Английското законодателство предвижда възможност за ползване на отпуск от осиновител в рамките на 52 седмици, когато той/тя отговаря на следните условия:

1/ служител е;

2/ агенцията за осиновяване му е предоставила за първи път информация за детето, която е счетена за необходима при осиновяването;

3/ кандидат - осиновителят е работил за настоящия си работодател поне 26 седмици преди започване на седмицата, в която информацията за детето е предоставена от агенцията.

Необходимо е да се покажат документи на работодателя като доказателство, че осиновителят има право да ползва отпуска поради това обстоятелство.

Източници:

1. Закон за осиновяване (Англия и Уелс), 2002г.
2. http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2002/ukpga_20020038_en_1 - Служба за информация от публичния сектор
3. <http://www.baaf.org.uk/info/lpp/adoption/index.shtml#policy> – Британска асоциация за осиновяване и отглеждане
4. <http://www.adoption.org.uk/information/default.html> - Национална организация за осиновяване
5. <http://www.londonkids.org.uk> - сайт, съдържащ информация за деца от 18 лондонски градски района
6. <http://www.hackneykids.org.uk> - сайт, съдържащ информация за деца от Хакни
7. <http://www.redbridgekids.org.uk> - сайт, съдържащ информация за деца от Редбридж
8. <http://www.hmrc.gov.uk/childbenefit/start/who-qualifies/adopt-foster-child.htm> - получаване на детски помощи при осиновяване на дете
9. <http://www.opsi.gov.uk/si/si2005/20050691.htm> - Правила за осигуряване на подкрепа при осиновяване 2005
10. <http://www.opsi.gov.uk/si/si2002/20022822.htm> - Правила за законово плащане на бащинство и законово плащане при осиновяване 2002
11. http://www.opsi.gov.uk/si/si2006/ukxi_20062236_en.pdf - Правила за сроковете и условията за ползване на законово плащане на бащинство и законово плащане при осиновяване и законово плащане за бащинство и законово плащане при осиновяване на седмична норма 2006
12. <http://www.baaf.org.uk/info/financial/uk.shtml#legislationadoption> – законово плащане при осиновяване и бащинство
13. http://www.direct.gov.uk/en/Parents/Adoptionfosteringandchildrenincare/AdoptionAndFostering/DG_10029406 - право за ползване на отпуск поради осиновяване на дете

Раздел IV - Прекратяване на осиновяването

В тази част на уредбата няма съществени изменения в сравнение с отменения СК. Очевидни са многобройните възможности за прекратяване на осиновяването.

България	Правна уредба Семеен кодекс, Глава 8 - Осиновяване, Раздел IV, Прекратяване на осиновяването	
Източници	Семеен кодекс от 1985г., отменен	Семеен кодекс, в сила от 01.10.2009
Иск за унищожаване на осиновяването при липса на съгласие	Чл. 64, ал. 2 - не е уредена хипотеза за узнаване след навършване на пълнолетие, както и не е уредено правило за действие при грешка; насилие; измама и в случай на даване съгласие за осиновяване от майката преди изтичане на 15 дни от раждането	Чл. 106, ал. 2-едногодишен срок за осиновения тече от навършване на пълнолетие или от узнаване на осиновяването, ако узнаването е след навършване на пълнолетие. Уредено е правило за действие при грешка; насилие; измама и в случай на даване съгласие за осиновяване от майката преди изтичане на 30 дни от раждането.
Право на Дирекция „Социално подпомагане“ да иска прекратяване на осиновяването	Такава хипотеза не е уредена	Има такова право, ако осиновяването противоречи на интереса на осиновения
Прекратяване на осиновяването от районен съд по взаимно съгласие на осиновител и осиновен	Чл. 64, ал. 1, т. 2 - предвижда такава възможност само при непълно осиновяване, ако и двамата са дееспособни.	Чл. 106, ал. 8 единственото изискване е за дееспособност, т.е. прилага се и за пълно осиновяване

Изводи:

1. Новият СК разширява възможностите за прекратяване на осиновяването – допуска унищожаване на осиновяването по инициатива на осиновения, който не е дал съгласие (осиновяването е допуснато, след като осиновеният е навършил 14 г. възраст) в срок до 1 година след узнаването, ако то е станало след навършването на пълнолетие. Не е ясно как се защитава интереса на осиновения в такава хипотеза, тъй като осиновяването е изпълнило социалното си предназначение. Изискваното съгласие в никакъв случай не придава договорен характер на осиновяването, поради което липсата на някое от изискваните съгласия не би трябвало да се разглежда като предпоставка за унищожаемост. Освен това, съгласието на осиновявания не е сред обстоятелствата, които съдят проучва при формиране на решение, че осиновяването е в интерес на осиновявания. За сравнение – законодателството на Австрия предвижда само даване на мнение от осиновявания; законодателството на Ирландия изобщо не предвижда даване на съгласие от осиновявания. Макар Френският граждански кодекс да изисква даване на съгласие от осиновявания, то липсата му не е посочена сред предпоставките за прекратяване на осиновяването.
2. Нова възможност за прекратяване поради пороци на съгласието – чл. 106, ал. 2 - тук пороци на съгласието са приравнени на липсата на съгласие като основание за унищожаемост. С подобна уредба се влиза в конфликт с целта на закона – стабилност на осиновяването и защита на интересите на детето. В сравнение с чуждестранни законодателни уредби, българският СК предвижда твърде много основания за прекратяване на осиновяването. Например Френският граждански кодекс не допуска прекратяване на пълно осиновяване. Нормативните актове в Испания и Русия, уреждащи прекратяване на осиновяването, също са значително по – лаконични при изброяване основанията за прекратяване. Това неминуемо поставя въпроса доколко е гарантирана защитата на интересите на осиновявания от действащия СК.
3. Прекратяването трябва да остане като възможност в изключителни случаи или изобщо да се премахне като възможност. Винаги остава правната възможност за ограничаване или лишаване от родителски права на осиновителите, ако е засегнат интереса на детето.

4. Прави впечатление, че не са предвидени основания за саниране на прекратяването. Такива биха могли да бъдат:

- а) при недееспособност на осиновяващия – с придобиване на дееспособност;
- б) ако осиновяващият е бил лишен от родителски права – с отпадане на лишаването.

Раздел V - Особени правила при международно осиновяване

Очевидно е желанието на законодателя да приведе нормите на националното ни законодателство, свързани с международното осиновяване в съответствие с разпоредбите на международното право, уреждащо тази материя и по-конкретно – с Хагската конвенция. Пример за това е възприемането на обичайното местопребиваване на осиновявания и на осиновителя като критерий при международното осиновяване. За сравнение, отмененият СК предвижда като такъв критерий гражданството. Друга разлика между двата кодекса е, че според действащият националното осиновяване е с приоритет пред международното. В подкрепа на това становище е фактът, че дори при започнала процедура по международно осиновяване, спрямо осиновяваният все още може да се приложи националното осиновяване. Дотук посочените различия се извеждат от цялостната интерпретация на нормативната уредба на международното осиновяване. По-конкретните различия могат да се сведат до следното:

България	Правна уредба Семеен кодекс, Глава 8 - Осиновяване, Раздел V, Особени правила при международно осиновяване	
Източници	Семеен кодекс от 1985г., отменен	Семеен кодекс, в сила от 01.10.2009
Критерий при международното осиновяване	Поставя се акцент върху гражданството – арг. от чл. 136	Обичайно местопребиваване на осиновител и осиновяван – чл. 110 и 111 във връзка с чл. 2 от Хагска конвенция
Съотношение между национално и международно осиновяване	Липсва такава детайлна уредба при съпоставяне между двата вида осиновяване	Националното е с приоритет на международното. В подкрепа на това становище е фактът, че

		дори при започнала процедура
		по международно осиновяване, спрямо осиновяваният все още може да се приложи националното осиновяване. Освен това §1 и §2 от Преамбюла на Хагската конвенция предвиждат международно осиновяване тогава, когато дете не може да бъде осиновено в държавата по произход.
Минимална възраст на осиновявания	Чл. 136, ал. 2- осиновеният да е навършил 1 година	Такова изискване няма
Органи и посредници		
Съвет по международно осиновяване	Чл. 136е – това е единствената уредба за този орган. Уредени са предимно неговите функции, но не и организацията по тяхното изпълнение.	Чл. 114, ал. 2 – 8 очевидно е по-детайлното формулиране на организацията на дейността на този орган, както и на сроковете, за които трябва да я осъществява
Контрол над акредитирани организации за посредничество при международно осиновяване	Такова конкретно задължение не е установено. Чл. 136а задължава министъра на правосъдието да предоставя информация на тези организации.	Чл. 112, ал. 2, т. 2 – контролът се извършва от министър на правосъдието. Този контрол се извършва както при получаване разрешение за осъществяване на дейност, съгласно ЗЮЛНЦ, така и по време на осъществяване на дейността
Допускане на МО		
Регистри по международно осиновяване	Липсва уредба	Детайлна уредба в чл. 113
Специално основание при прекратяването	Липсва уредба	е уредено в чл. 119 – ал 2 на същия член предвижда като специално основание непризнаване решението на български съд.

Що се отнася до уредбата на посредничеството при международното осиновяване, законодателят урежда само най – съществените положения в действащия СК, като по прецизна уредба тази материя намира в Наредба 12 от 30.09.2009 г. Посредничество могат да извършват местни и чуждестранни ЮЛ. В новата законодателна уредба са запазени изискванията към тях за осъществяване на дейност, като в Наредба 12 от 30.09.2009 г са предвидени и някои нови изисквания – чл. 4, които са в съответствие с Хагската конвенция. С тях се въвеждат някои изисквания по отношение личностните и професионални характеристики на лицата, които ще работят за акредитираната организация – например трудов стаж, юридическо образование, морални качества и др.

Производството по допускане на международно осиновяване се състои от 2 фази – административна и съдебна. Основен подзаконов нормативен акт за това производство е Наредба 13 / 30.09.2009 г.

Използвани нормативни актове:

1. Семейен кодекс
2. Семейен кодекс от 1985 – отменен
3. Наредба 12 от 30.09.2009 г
4. Наредба 13 от 30.09.2009 г
5. Хагска конвенция от 29.05.1993 г.
6. Общ граждански законник на Австрия
7. Закон за осиновяването от 1952 г. – Ирландия
8. Френски граждански кодекс
9. Граждански кодекс на кралство Испания
10. Семейен кодекс на Руска федерация